

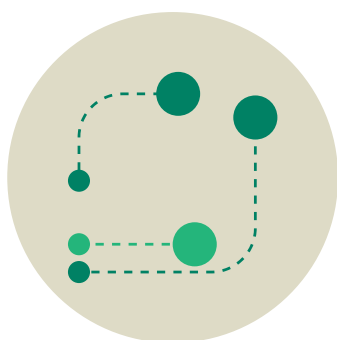

EKSPORT AF FØDEVARER

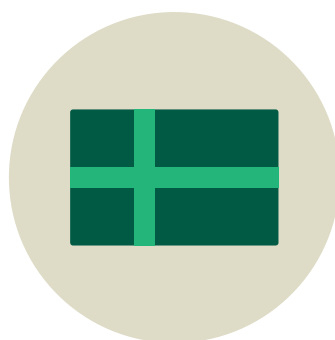
– en guide til inspektion fra udlandet

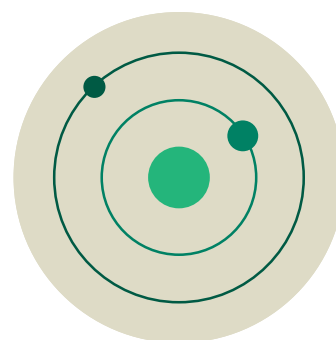
Kom godt i gang!

Forberedelse

Myndigheder og ambassader

Rollefordeling

Selve inspektionen

Kom godt videre!

Økonomi

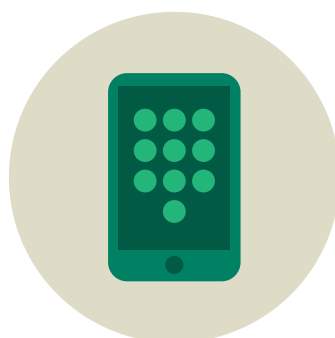
Kulturelle forskelle

Planter og planteprodukter

Huskeliste

Kontaktoplysninger

Så er du klædt godt på!

EKSPORT AF FØDEVARER m.m. – en guide til inspektion fra udlandet

Vi ved godt, at inspektioner, papirarbejde og sagsgange ikke er din livret. Du er interesseret i at drive en succesrig forretning med attraktive produkter. Hvilket også er det bedste udgangspunkt for eksport.

Hvis du ønsker at eksportere fødevarer, foder, animalske biprodukter, levende dyr, avlsmateriale, planteprodukter eller lignende til lande uden for EU (også kaldet tredjelande), udgør udenlandske myndigheders inspektion af din virksomhed en vigtig brik i et større puslespil.

En succesfuld inspektion på dag et betyder dog ikke succesfuld eksport dag to. Du skal være opmærksom på politiske hensyn, kulturelle forskelle, udarbejdelse af certifikater og meget andet, som forlænger tiden, før du kan eksportere.

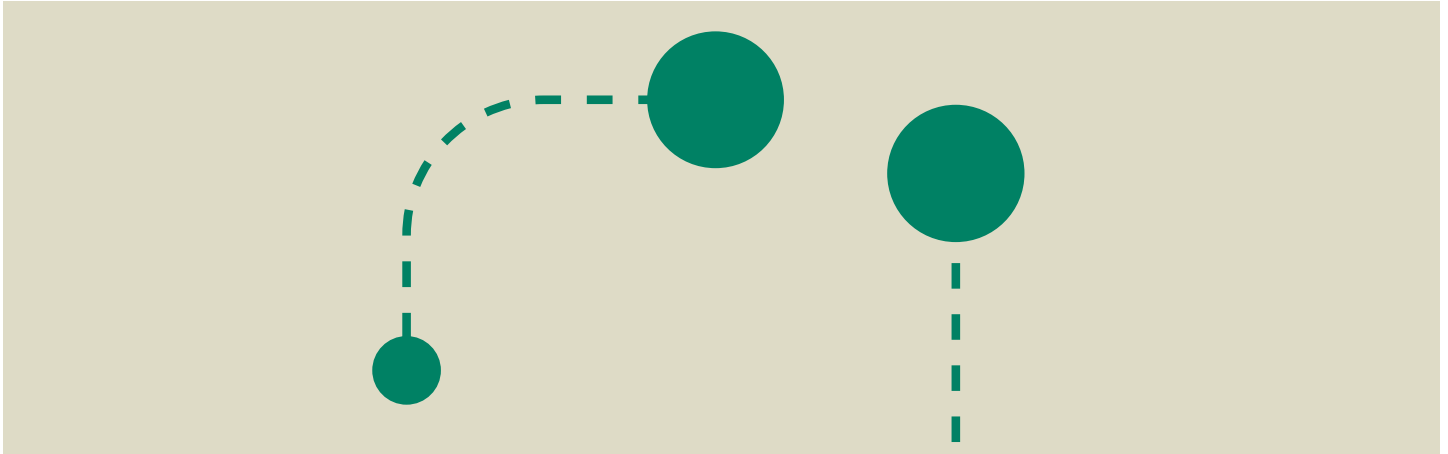
Det kræver tid og ressourcer at gennemføre en inspektion. Derfor vil du naturligvis helst have, at alt klapper og forløber optimalt. Det vil vi også i Fødevarestyrelsen. Derfor har vi i samarbejde med brancheorganisationer og med bidrag NaturErhvervstyrelsen udviklet denne guide. Brug den til at få det hurtige overblik, til at forstå processen, og til at hjælpe dig med at huske det hele. Del den med dine medarbejdere, så I har en fælles forståelse af, hvad der skal ske på en inspektion – og hvorfor en inspektion foregår, som den gør. Alt sammen, så du kommer videre og kan koncentrere dig om det vigtige: Din forretning, dine produkter og dine kunder.

INDHOLDSFORTEGNELSE

- 4** **FORBEREDELSE**
Kom godt i gang med eksport
- 6** **MYNDIGHEDER OG AMBASSADER**
Eksport – Hvad du skal vide?
- 11** **ROLLEFORDELING**
Inspektion – hvem har hvilke roller?
- 14** **SELVE INSPEKTIONEN**
Inspektion – hvad skal der ske?
- 20** **ØKONOMI**
Udgifter til inspektion
- 21** **KULTURELLE FORSKELLE**
Hvad med kulturelle forskelle?
- 22** **PLANTER OG PLANTEPRODUKTER**
NaturErhvervstyrelsen, eksport – Hvad skal du vide?
- 24** **HUSKELISTE**
Husk at få det hele med
- 25** **KONTAKTOPLYSNINGER**
Åbningstider og nyttige links

FORBEREDELSE

Kom godt i gang med eksport

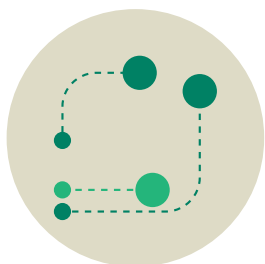
Den bedste start på din eksport er et grundigt forarbejde. Det lyder indlysende, men kræver en indsats i praksis. For mange lande uden for EU, er det ofte tilstrækkeligt, at din virksomhed lever op til EU-reglerne, for at du kan eksportere forskellige produkter til landet.

Men sådan er det ikke altid. Særligt ved eksport af levende dyr og animalske produkter kan du opleve, at du stilles over for særlige krav. Brug dine ressourcer rigtigt, så de ikke bruges på noget, som senere viser sig ikke kan lade sig gøre pga. handelsbarrierer, politiske hensyn, særlige regler og kulturelle forskelligheder.

Processen varierer meget fra land til land og fra produkt til produkt.

FORBEREDELSE

Kom godt i gang med eksport

Første skridt

Start med at søge informationer på Fødevarestyrelsens hjemmeside. Her finder du blandt andet informationer, om der allerede er officielle aftaler med de lande, du ønsker at eksportere til. På hjemmesiden finder du også Fødevarestyrelsens certifikat-database, hvor du kan søge efter relevante lande og se, om der allerede findes landespecifikke certifikater for dit produkt.

Vi får desværre ikke altid at vide, når importkrav ændres af modtagerlandet. Som eksportør skal du være opmærksom på, at det er dit ansvar at sikre, at importkravene i certifikatet er gyldige.

Et certifikat er ikke en blåstempling i sig selv. Der kan være supplerende krav, og et tredjeland kan eksempelvis stille krav om at inspicere din virksomhed, inden du må eksportere. Sørg derfor at få hurtig afklaring på, om myndighederne skal godkende og inspicere din virksomhed, inden du arbejder videre.

Det kan også være et tredjelands krav, at din virksomhed skal være registreret på en speciel liste, før du må eksporteres produkter til det pågældende land. Disse såkaldte eksport lister, finder du på Fødevarestyrelsens hjemmeside.

Vi ved godt, det lyder kompliceret. Processen ved inspektioner varierer meget fra land til land og fra produkt til produkt. Derfor er der mange forhold, der skal undersøges forud hver enkelt inspektion. I praksis hjælper det at følge ovenstående råd.

Hvem skal kontaktes og holdes orienteret?

Inspektioner i Danmark kræver planlægning fra virksomheder, myndigheder og brancheorganisationer. Er du medlem af en brancheorganisation, er det en god idé at involvere den, da de kan bidrage med erfaringer fra andre inspektioner. Du kan også kontakte den danske ambassade i tredjelandet som kan vejlede dig og hjælpe til i processen. Det også en god idé, at du tager kontakt til din lokale kontrol, enten i Fødevarestyrelsen eller i NaturErhvervstyrelsen. Den formelle myndighedskontakt mellem to lande foregår direkte mellem myndighederne i Danmark og udlandet eller via de danske ambassader i udlandet. Aftaler om myndighedsinspektioner skal derfor ske med Fødevarestyrelsens accept.

Et høflighedsbesøg kan med kort varsel få karakter af en inspektion. Derfor er det en god ide at orientere os, hvis du forventer at få besøg af myndigheder fra udlandet. Det hjælper os med at være klar, hvis der eksempelvis kommer krav om inspektion.

MYNDIGHEDER OG AMBASSADER

Eksport – Hvad du skal vide?

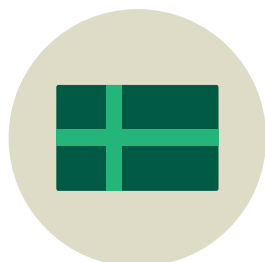

Myndighed til myndighed

Fordi aftaler med tredjelande foregår fra myndighed til myndighed, har Fødevarestyrelsen kontakten til den tilsvarende myndighed i det andet land. Det forholder sig sådan, fordi det handler om afklaring af lovmæssige krav og planlægning af inspektioner i Danmark.

MYNDIGHEDER OG AMBASSADER

Eksport – Hvad du skal vide?

Ambassader (og importører)

Ambassaderne fungerer som indgang til myndighederne i et givent land. Og de kan være behjælpelige med at skaffe information om hvilke myndighedskrav, landet stiller til produkterne. Som potentiel eksportvirksomhed kan du med fordel bede interesserede importører om at fremskaffe de officielle myndigheders krav til import i tredjelandet. Ambassaden kan også hjælpe dig, hvis du allerede har kontakt til en importør.

Da certifikater og andre officielle krav er aftaler, der skal indgås mellem myndighederne, det hensigtsmæssigt at holde Fødevarestyrelsen orienteret om væsentlig kontakt mellem ambassaden og myndighederne i udlandet. Det gør os i stand at handle rettidigt, hvis der eksempelvis stilles krav om inspektion.

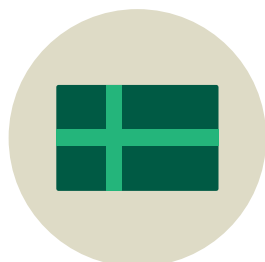
Erfaring fra udenrigsministeriet viser, at du har stort udbytte af inddrage ambassaderne. Særligt hvis du skal eksportere til lande, som Danmark har mindre handelshistorik med. Ambassaderne kan sikre, at det går hurtigere, og at du modtager en regelret behandling af ansøgninger og gennemførelse af inspektioner.

I nogle lande er det afgørende, at kontakten etableres, før du sender en egentlig ansøgning. På den måde kan ambassaderne nemlig rådgive dig om ansøgningernes udformning og være behjælpelige med eksempelvis oversættelse samt den videre strategi for den hurtigst mulige behandling af ansøgningen.

Ambassaderne kan bidrage til at fremme de ofte tidskrævende godkendelsesprocesser ved løbende at følge op på, hvor ansøgningerne er i godkendelsesarbejdet. Du skal være opmærksom på at søge om produktgodkendelse i meget god tid. Det kan desværre tage flere år at få godkendelse.

MYNDIGHEDER OG AMBASSADER

Eksport – Hvad du skal vide?

Godkendelse og registrering (eksport lister)

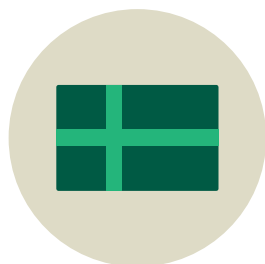
På Fødevarestyrelsens hjemmeside finder du oplysninger om hvilke lande, der kræver registrering på Fødevarestyrelsens eksport lister, og for hvilke produkttyper. Eksport lister er Fødevarestyrelsens lister over virksomheder godkendt til eksport af fødevarer til et givent land. Listerne omfatter kun de krav, Fødevarestyrelsen allerede kender til. Ved åbning af nye markeder for danske produkter kan myndighederne i landet stille krav om, at virksomheder, der ønsker at eksportere, skal registreres.

Der er stor forskel på procedurerne i de forskellige lande. Nogle lande kræver kun, at du som virksomhed er registreret og godkendt i Danmark for at komme på listen. Men der kan også være krav om inspektion, før virksomheden kan blive listet. Andre lande kræver, at du som virksomhed lever op til det pågældende lands egne krav, før du kan komme på listen. Dette er afgørende for at komme i betragtning i forhold til eksport til det pågældende land. Du vil ofte møde krav om inspektion af din virksomhed, før den kan blive listet.

Hvis din virksomhed ønsker eksport til et land med krav om listning, skal du ansøge om at komme på de relevante eksport lister gennem den lokale kontrolenhed i Fødevarestyrelsen.

MYNDIGHEDER OG AMBASSADER

Eksport – Hvad du skal vide?

Eksport – Hvad skal du vide?

Der er typisk to måder, din virksomhed kan få inspektion fra tredjelande: Enten er det inspektion af de enkelte virksomheder for individuel godkendelse. Eller det er inspektion af en række virksomheder, med henblik på en systemgodkendelse.

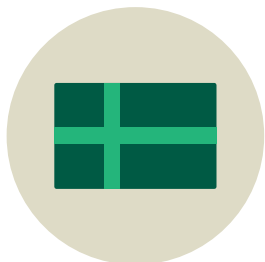
Når et tredjeland har givet Danmark systemgodkendelse, betyder det, at de danske myndigheder har lov til at godkende og liste virksomheder til eksport til tredjelandet. I forbindelse med inspektion for systemgodkendelse vil de virksomheder, der inspiceres, være repræsentanter for denne type virksomheder. Det betyder, at ikke alle virksomheder, som ønsker at eksportere, skal have en virksomhedsinspektion.

Nogle tredjelande accepterer EU-reglerne (og Danmark som land) alene som følge af det effektive kontrolsystem i Danmark. Det betyder, det er tilstrækkeligt, at din virksomhed er godkendt/registreret til produktionen efter EU-reglerne. Andre tredjelande kræver, at din virksomhed opfylder særlige krav og at den inspiceres. Når der skal åbnes for eksporten til et nyt marked, kræver nogle tredjelande inspektion for at systemgodkende det danske kontrolsystem og niveauet af virksomhederne i Danmark. Andre tredjelande kræver inspektion af de enkelte virksomheder, der ønsker eksport.

Der kan også være stor forskel på myndighedskrav og kundekrav. Kundekrav kan variere meget afhængigt af produktet og aftales mellem din virksomhed og kunden i udlandet. For mange lande vil der dog ikke forekomme særlige myndighedskrav ud over EU's regelsæt.

MYNDIGHEDER OG AMBASSADER

Eksport – Hvad du skal vide?

Spørgeskema (Questionnaire)

Før inspektionen kan du modtage et spørgeskema fra Fødevarestyrelsen. Spørgeskemaet kan være omfangsrigt. Der kan være spørgsmål rettet til myndighederne i Danmark. Der kan være spørgsmål, som virksomhederne eller brancheorganisationer skal svare på. Hensigten med spørgeskemaet er, at myndighederne i det pågældende land har et grundigt for kendskab til det danske kontrolsystem og de danske virksomheder, inden selve inspektionen.

Det er altså tredjelandet, der stiller krav om denne information og ikke Fødevarestyrelsen, selv om det ofte er Fødevarestyrelsen, der er afsender. Det er dermed et krav fra myndighederne i udlandet, at spørgeskemaet besvares, før de vil overveje din virksomhed til eksport.

Besvarelse af spørgeskemaer er ofte et krav. Både når der skal åbnes for adgangen til et nyt eksportmarked, og når nye virksomheder skal listes til eksport til et særligt tredjeland.

Invitation til inspektion

Den formelle invitation til inspektion sker altid mellem en udenlandsk myndighed og Fødevarestyrelsen i Danmark. Din virksomhed bliver involveret via brancheorganisationen eller den lokale kontrol i planlægningen af inspektionen. Men det endelige program for inspektionen er en aftale mellem myndighederne.

I forbindelse med overvejelser om eksport til nyt marked, er det vigtigt, at du er opmærksom på, at din virksomhed (eller brancheforening) skal dække alle udgifter i forbindelse med inspektionen.

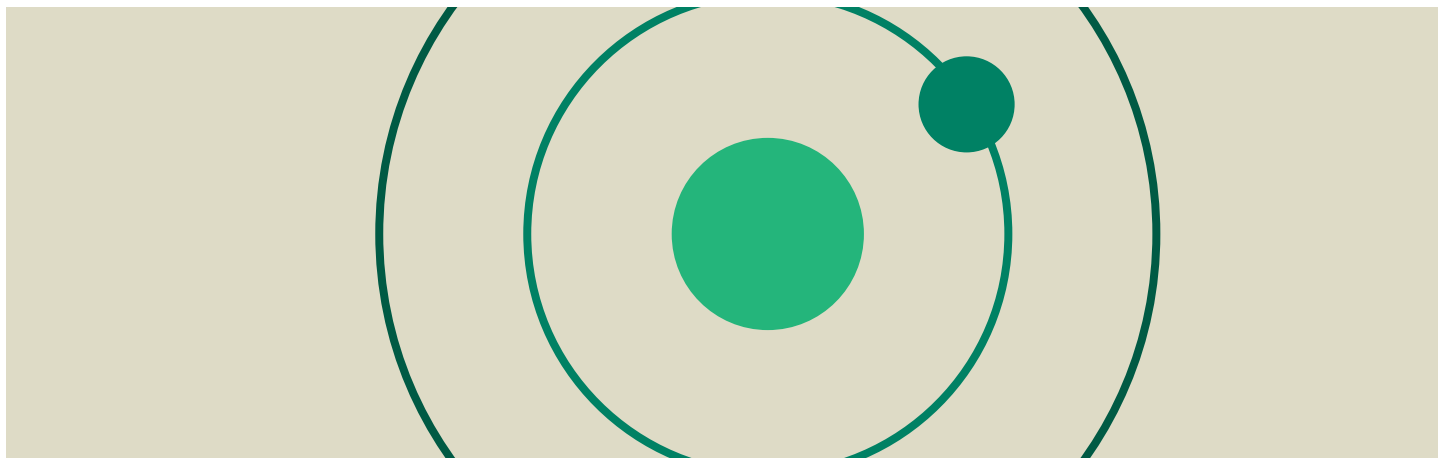
Der er dog undtagelser: Enkelte lande og ved inspektioner fra EU er det dog myndighederne selv, der betaler for de almindelige udgifter.

Der er mange forskellige parter, som alle har en vigtig rolle at spille, inden du kan begynde at eksportere dine varer. Nedenfor giver vi dig en kort gennemgang af parterne og deres roller.

ROLLEFORDELING

Inspektion – hvem har hvilke roller?

Din virksomhed

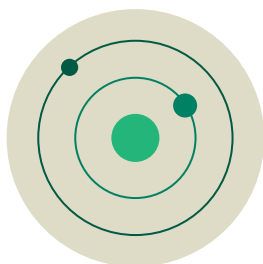
Når du står foran en inspektion, skal du leve op til EU-reglerne for produkter og produktionen. Hertil kommer eventuelt særlige krav, som myndighederne i udlandet stiller. Kort sagt handler det om, at du kan demonstrere og dokumentere dine forhold bedst muligt. Læs mere i afsnittet Inspektion – hvad skal der ske?

Inspektører fra tredjelande

Inspektører fra tredjelande kommer for at kontrollere en virksomhed eller et kontrolsystem. Deres opgave er at indsamle information og udarbejde en samlet rapport og indstilling, som efterfølgende skal behandles af deres myndighed i det pågældende land. De skal klædes bedst muligt på i forhold til at få et godt indblik i din virksomheds standarder og procedurer, det danske system og de danske regler. Det er vigtigt at understrege, at det normalt ikke er inspektørerne selv, der giver den endelige godkendelse.

ROLLEFORDELING

Inspektion – hvem har hvilke roller?

Brancheorganisationer

Brancheorganisationen kan generelt være behjælpelig med alle former for vejledning i forhold til eksport til udlandet. I forbindelse med inspektionen og de virksomhedsbesøg, der skal gennemføres, vil brancheorganisationen typisk stå for planlægningen. Det vil sige planlægning af transport, forplejning, overnatning for inspektørerne og evt. andre aktiviteter uden for inspektionen.

Brancheorganisationen deltager ofte under inspektionen på alle virksomheder, hvilket giver dem en mulighed for at få et overordnet indblik i inspektionen. Det gør brancheorganisationen i stand til at bidrage med at afklare generelle problemstillinger i forhold til inspektørerne. De kan forklare inspektørerne branchens rolle ved eksport og er også behjælpelige med praktiske forhold ved indlogering og transport. Brancheorganisationen har både et godt indblik i og overblik over de danske virksomheder, og de arbejder tæt sammen med Fødevarestyrelsen.

International Handel, Fødevarestyrelsen

I Fødevarestyrelsen har enheden International Handel kontakt til myndigheder over hele verden. International Handel står for den overordnede planlægning af inspektionen og accepterer tidspunkt og plan for inspektionen, lige som International Handel står for møder mellem myndighederne og formidler af information mellem myndigheder, f.eks. om regler og kontrol i Danmark.

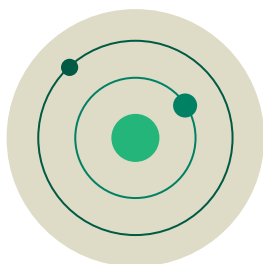
Typisk vil en repræsentant for International Handel også deltage i inspektionen som en gennemgående person, bl.a. for at sikre, at der samles op på centrale spørgsmål fra inspektørerne. På møder og under virksomhedsinspektioner er International Handel mødeleder.

Den lokale kontrol fra Fødevarestyrelsen eller NaturErhvervstyrelsen

Det er afgørende, at den rette tilsynsførende er til stede under inspektionen i din virksomhed. Det er vigtigt, da det er den lokale tilsynsførende, som har indgående kendskab til virksomheden samt tidligere kontroller. Den tilsynsførende besvarer spørgsmål om planlægning og gennemførelse af kontrol hos virksomhederne generelt, og demonstrerer kontrolredskaber som eksempelvis IT-systemer.

ROLLEFORDELING

Inspektion – hvem har hvilke roller?

Ambassaden

Ambassaderne arbejder oftest tæt sammen med Fødevarestyrelsen om forberedelse og planlægning af inspektioner. Den relevante ambassade kan også i samarbejde med brancheorganisationen vurdere, om der vil være behov for en tolk, og helt overordnet spiller ambassaderne en vigtig rolle i at forstå og hjælpe i forbindelse med bl.a. kulturelle forskelle.

Tolk

Inspektionerne vil typisk foregå på engelsk. Alligevel kan det være fordelagtigt med en tolk. Tolken hjælper til med evt. sproglige barrierer og forståelse imellem parterne. Det er vigtigt, at tolken mestrer fagtermer inden for det givne felt på begge parters sprog, så misforståelser undgås. Det er også vigtigt, at der oversættes neutralt, så man ikke kun får oversat det, tolken tror, myndighederne vil høre.

FVO

Food and Veterinary Office (FVO) er en EU enhed, som har til formål at sikre, at de enkelte medlemslande i EU lever op til EU's krav, og at der er ensartethed i EU. FVO gennemfører regelmæssige inspektioner i Danmark og andre EU-lande. Det er en kontrol af Fødevarestyrelsen og ikke af din virksomhed, også selv om kontrollen foregår i din virksomhed. FVO offentliggør hvert år en plan over, hvilke brancher, de ønsker at inspicere. Virksomhederne vil typiske blive orienteret op til en inspektion.

Læs mere om FVO: www.bit.ly/12IMThY

SELVE INSPEKTIONEN

Inspektion – hvad skal der ske?

Hvordan foregår en inspektion i praksis? Hvordan forbereder du dig bedst muligt? I dette afsnit kan du blive klogere på, hvordan et typisk program ser ud, og hvad det indebærer økonomisk.

Program

Et typisk program for en inspektion:

- Åbningsmøde
- Virksomhedsbesøg
- Laboratoriebesøg
- Møde hos lokal kontrol
- Afslutningsmøde

SELVE INSPEKTIONEN

Inspektion – hvad skal der ske?

Brancheorganisationen og virksomheden deltager normalt kun i virksomhedsbesøget. Åbnings- og afslutningsmødet, er en myndighedskontakt. Det er altså her de overordnede officielle krav drøftes og forhandles. Hverken brancheorganisationen eller virksomheden deltager i denne type møder. På den måde tydeliggør vi adskillelsen mellem myndigheder og brancheorganisationer.

Under inspektioner deltager Fødevarestyrelsen normalt ikke i møder, der vedrører forhold, som er uden for Fødevarestyrelsens myndighedsområde.

Ved møder hos den lokale kontrol eller hos Fødevarestyrelsens laboratorier kan brancheorganisationen deltage. Brancheorganisationen har en observerende rolle under disse møder.

Et typisk åbningsmøde hos Fødevarestyrelsen

- Program for dagen/ugen.
- Generel Information om Fødevarestyrelsen, kontrolprincipper, dyresundhed og fødevarerikkerhed.
- Evt. specifikke informationer, som de udenlandske myndigheder har ønsket.

Krav fra tredjelande

Tredjelande har forskellige krav til inspektioner. Vær derfor godt forberedt hele vejen rundt. Som virksomhed skal du kunne besvare spørgsmål om egenkontrol og produktionsforhold. Repræsentanter fra International Handel (mødeleder) samt den lokale Fødevarestyrelsesenhed skal besvare kontrolrelaterede spørgsmål, så som lovgivning, hyppighed af kontrol m.m.. International Handel og den lokale kontrol skal videregive information, som kontrollen skal være opmærksomme på ved de næste besøg i inspektionsprogrammet.

Brancheorganisationen er der ligeledes for at støtte virksomheden under dette forløb.

SELVE INSPEKTIONEN

Inspektion – hvad skal der ske?

Virksomhedsbesøget foregår typisk efter denne skabelon:

- Præsentations møde på virksomheden
- Rundvisning
- Kontrol af virksomheden dokumenter
- Afslutning på virksomhedsbesøget

Præsentations møde på virksomheden foregår typisk efter denne skabelon:

- Fødevarestyrelsen byder velkommen (præsentationsrunde).
- Virksomhedspræsentation.
- Hold din præsentation (PowerPoint) kort og med fokus på inspektionens område, ca. 15 min.
- Præsenter de vigtigste produktionstal, -flow, og oversigt over virksomheden samt egenkontrolprogrammet.
- Hold fokus på inspektionens formål.
- Evt. spørgsmål fra inspektørerne besvares.

Rundvisning

Du er vært og viser rundt og forklarer om produktionen. Planlæg på forhånd hvor du vil møde inspektørerne samt hvor og hvordan, I gerne vil vise rundt. Også selv om det er inspektørerne, der bestemmer, hvad der skal ses.

- 1** Når du viser rundt, så følg det hygiejniske forløb i din virksomhed. Husk også at følge din virksomheds egne procedurer.
- 2** Din lokale tilsynsførende er med rundt, når du viser rundt på virksomheden, og kan konkret svare på spørgsmål om kontrollen.
- 3** Vær engageret. Inspektionen opfylder kun formålet, hvis ønskerne fra inspektørerne opfyldes. Typisk ved tredjelandsinspektioner er produktionen afgørende.
- 4** Vær forberedt på spørgsmål til alle aspekter af virksomheden og produktionen.
- 5** Hold så vidt muligt inspektionen samlet. Du kan selv være med til at påvirke konklusioner alene ved at være behjælpelig og på forkant med situationen.
- 6** Vær forberedt på hvem fra virksomheden, der skal gribe ind ved fejl, som påpeges under inspektionen. Kend jeres egne procedurer og følg dem.

SELVE INSPEKTIONEN

Inspektion – hvad skal der ske?

Kontrol af virksomhedsdokumentation

Inspektørerne vil normalt se og kontrollere dokumenter om virksomheden. Du bør derfor kunne vise og forklare dokumenter. Typisk er disse dokumenter relevante:

- 1 **Din virksomheds autorisation eller registrering.**
- 2 **Evt. ansøgning om godkendelse til eksport.**
- 3 **Tegninger over virksomheden.**
- 4 **Resultater af evt. laboratorieanalyser samt kontrolrapporter for mindst de sidste to år.**
- 5 **Hav HACCP-plan, SSOP-program (eller tilsvarende program for hygiejnekontrol) og anden relevant egenkontroldokumentation tilgængelig. Sporbarhed, skadedyrs kontrol og uddannelse af personale er emner, som inspektører ofte ønsker information om.**

Hvis du har dine dokumenter på engelsk er det en god ide at bruge dem. Du kan med fordel printe relevant materiale og gemme dokumenterne på et usb-stik, så du kan udlevere papirer og usb-stik til inspektørerne.

Inspektørerne kan have særlige ønsker, f.eks. at se samtlige ansættelseskontrakter inkl. helbredsattest af personalet, information om vandforsyning eller fødevarekædeoplysninger.

Afslutningen på virksomhedsbesøget

Inspektørerne opfordres af Fødevarestyrelsen til at give en første evaluering af virksomheden.

SELVE INSPEKTIONEN

Inspektion – hvad skal der ske?

Typisk besøg på laboratorium og møde med den lokale kontrol

Nogle inspektører ønsker at inspicere Fødevarestyrelsens laboratorium eller holde møder hos den lokale kontrol. Herunder er en kort beskrivelse af denne type besøg. Virksomhederne deltager ikke under denne del af inspektionen. Brancheorganisationer deltager nogle gange i denne type besøg.

Et typisk laboratoriebesøg

- Introduktion til laboratoriet
- Akkreditering (kvalitetssikring)
- Specifikke ønsker fra inspektionen
- Inspektion af laboratoriefaciliteter

Et typisk møde hos Fødevarestyrelsens lokalkontrol

- Planlægning og udførelse af tilsyn
- Beskrivelse af tilsyn
- Oplev Fødevarestyrelsens kontrolsystem i aktion
- Demonstration af IT-systemer
- Besvarelse af spørgsmål om kontrollen

Afslutnings møde

Som afslutning på inspektionen holde Fødevarestyrelsen et møde med inspektørerne. Virksomheder og brancheorganisationer deltager ikke i dette møde. Det afsluttende møde foregår typisk efter denne skabelon.

Afslutnings møde

- Myndighederne mødes
- Evt. præsentation af specifikke ønsker
- Uklare spørgsmål afklares
- Evaluering af besøget samt umiddelbare indtryk

SELVE INSPEKTIONEN

Inspektion – hvad skal der ske?

Praktik og forberedelse

Hav helt grundlæggende styr på alt det praktiske inden inspektionen.

Tag på forhånd specifikt stilling til, hvordan følgende situationer håndteres:

- 1 **Hvem er med fra virksomheden? Ofte forventer inspektørerne, at det er personer på højt niveau, der deltager. Det er også vigtigt at de rette personer er med, når inspektørerne stiller spørgsmål.**
- 2 **Hvordan skal virksomheden præsenteres? Hvad skal der fortælles på mødet? Hvem fortæller?**
- 3 **Hvem viser rundt på virksomheden? Hvilken rute skal I gå? Hvem svarer på inspektørernes spørgsmål? Evt. kan I på forhånd øve en inspektion.**
- 4 **Hvem gør noget ved evt. fejl, som sker under vejs?**
- 5 **Fotopolitik: Må inspektørerne selv tage billeder? Er der noget, som ikke må fotograferes? Evt. kan en fra virksomheden tage billeder, som I kan sende eller udlevere til inspektørerne på usb-stik.**
- 6 **Sko til alle i flere størrelser og/eller skoovertæk.**
- 7 **Relevant tøj til deltagere, eks. overtræksdragter og evt. masker.**
- 8 **Frokost til alle deltagere (evt. halal, vegetarretter).**
- 9 **Anden forplejning.**
- 10 **Sprog og adfærd under besøget (tal engelsk).**
- 11 **Underret personalet, så alle er klar.**
- 12 **Gennemgå virksomheden og rengør en ekstra gang.**
- 13 **Vær lydhør over for kritik.**

Hvad gør du, hvis der opstår uretmæssig kritik? Tag det med Fødevarestyrelsen efterfølgende. Vi kan herefter tage dialogen med de relevante myndigheder. Vi er lige som du interesseret i at få eksporten i gang hurtigst muligt.

ØKONOMI

Udgifter til inspektion

Virksomheder afholder evt. via brancheforening alle omkostninger ved inspektioner. Det kan bl.a. omfatte transport til Danmark, leje af bil, overnatning, forplejning og diæter. Det er vigtigt at nævne, at udgifter kan variere meget i størrelse, men ofte kan brancheorganisationen eller ambassaden hjælpe dig med at specificere omfanget.

Udgifterne afhænger af, hvilke krav landet stiller. Nogle lande samt FVO betaler selv omkostninger til rejser, forplejning, overnatning mm. FVO (og Fødevarestyrelsens personale) må gerne tage i mod almindelig måltider, der er en del af programmet for inspektionen. Fødevarestyrelsen betaler selv for udgifter til eget personale ved overnatning og fly- og togbilletter.

Virksomheden skal være opmærksom på, at de danske ambassader har gebyrer for levering af tjenesteydelser til eksportfremme.

KULTURELLE FORSKELLE

Hvad med kulturelle forskelle?

Er du i tvivl, så kontakt ambassaden

Vær helt generelt opmærksom på kulturelle forskelle. Alligevel sker det, at man enten prøver for meget, underkender en gestus eller på anden måde kommer til at fornærme sine gæster. De kulturelle forskelle er mange, og varierer meget fra land til land. Ofte er det nuancer, som gør hele forskellen, og som vært er du interesseret i, at det hele går som planlagt.

Der er ingen, heller ikke inspektørerne, der forventer, at du som virksomhed er hjemme i det pågældende lands kulturelle adfærd og skikke. Men det gælder for inspektioner, som når du rejser til en fremmed land: At du gør dig umage og udviser en respekt. Du kan være med til at sikre en god oplevelse og et bedre resultatet ved at sætte dig ind i basale kulturelle forhold, inden inspektionen. Husk den danske ambassade i det pågældende land kan hjælpe dig.

Vær opmærksom på følgende

- Hvad er den rette etikette ved hilsen?
- Hvordan udveksles visitkort?
- Skal der være hierarkiske siddepladser?
- Er der religiøse forbehold ift. forplejning m.v.?
- Er det kutyme at give gaver?
- Hvordan er den korrekte påklædning?
- Findes der andre lokale traditioner?

PLANTER OG PLANTEPRODUKTER

NaturErhvervstyrelsen, eksport – Hvad skal du vide?

Hvad skal du vide om tredjelandes importkrav?

Når du vil eksportere et planteprodukt til lande uden for EU, er det nødvendigt at indhente oplysninger om importlandets plantesundhedskrav til den specifikke vare. Du kan finde information om nogle importlandes krav på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside. Du kan også forhøre dig om importlandets krav hos din handelspartner i importlandet. Importkravene kan fremgå af karantænelister, eller være beskrevet specifikt for den enkelte vare i tredjelandes plantesundhedslovgivningen eller i importtilladelser.

Plantesundhedscertifikat

Mange importlande har krav om, at planteprodukter skal følges af et plantesundhedscertifikat (phytosanitary certificate), som attesterer, at planteproduktet opfylder importlandets plantesundhedskrav. Plantesundhedscertifikatet udstedes af eksportlandets plantesundhedsmyndighed (NaturErhvervstyrelsen i Danmark) til importlandets plantesundhedsmyndighed, hvilket er medvirkende til, at der er stor tillid til certifikatet. Plantesundhedscertifikater benyttes internationalt ved handel med planteprodukter for bl.a. at mindske spredning af planteskadegørere. Retningslinjerne for udstedelse af plantesundhedscertifikater er beskrevet under IPPC (International Plant Protection Convention).

Hvis du vil vide mere om plantesundhedscertifikater – se link til NaturErhvervstyrelsen bagerst i guiden.

PLANTER OG PLANTEPRODUKTER

NaturErhvervstyrelsen, eksport – Hvad skal du vide?

Besøg fra tredjelande

Tilliden til plantesundhedscertifikater og generel praksis ved handel med planteprodukter betyder, at der sjældent forekommer inspektioner fra tredjelandes plantesundhedsmyndigheder. Hvis der forekommer inspektion, vil det ofte være med det formål at få en systemgodkendelse af den danske plantesundhedsmyndigheds kontrolsystem, men ikke godkendelse af din virksomhed specifikt. I enkelte tilfælde kan der i forbindelse med systemgodkendelsen være inspektion af en eller flere virksomheder.

Ved handel med planteprodukter vil eksport typisk kunne ske fra hele landet og ikke kun fra godkendte enkeltvirksomheder. Der er dog enkelte tilfælde, hvor kun godkendte virksomheder kan eksportere planteprodukter til visse lande.

Vær opmærksom på følgende

Ved besøg fra tredje lande er det i alle tilfælde en fordel at være godt forberedt. Det kan være nyttigt for dig at gennemgå punkterne under afsnittet "Inspektion – hvem har hvilke roller?" og "Inspektion – hvad skal der ske?".

Det er desuden vigtigt, at du er opmærksom på de kulturelle forskelle. Ved kontakt til tredjelandes handelspartnere eller plantesundhedsmyndigheder vil det, hvis muligt, ofte være en fordel at kontakte den danske ambassade i importlandet. Se yderligere under afsnittet "Hvad med kulturelle forskelle?".

HUSKELISTE

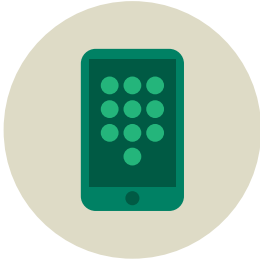
Husk at få det hele med

- 1 Min brancheorganisation er blevet kontaktet.
- 2 Min virksomhed betaler for inspektionens ophold, forplejning og aktiviteter.
- 3 Min virksomhed har ansøgt Fødevarestyrelsen om at komme på eksport liste.
- 4 Min virksomhed har udfyldt relevant spørgeskema fra Fødevarestyrelsen/ tredjelandet.
- 5 Alle relevante parter er involveret.
- 6 Alle praktiske forhold er blevet adresseret.
- 7 Alt papirarbejde ligger klar til inspektion og kan udleveres til inspektørerne.
- 8 Vi har planlagt den rute, som vi følger under inspektionen og har evt. øvet inspektion.
- 9 Alle ansatte i virksomheden er informerede og klar til inspektion, vi ved hvem der skal besvare spørgsmål og rette evt. fejl.
- 10 Virksomheden er klar til inspektionen.
- 11 Kulturelle forskelle er blevet afklaret f.eks. via ambassaden.
 -

KONTAKTOPLYSNINGER

Åbningstider og nyttige links

**Fødevarestyrelsens
kunderådgivning**
Tlf.: 72 27 69 00
www.foedevarestyrelsen.dk

Normale åbningstider:
Mandag-torsdag fra
9.00-16.00
Fredag 9.00-15.00

Information om eksport til et specifikt land:

www.bit.ly/1z1OZis

Link til certifikatdatabasen:

www.bit.ly/1yKZpEt

Eksport lister fødevarer:

www.bit.ly/1zlyK9y

Eksport af levende dyr, avlsmateriale og non-food produkter:

www.bit.ly/1ufb2gB

Eksport af foder:

<http://bit.ly/1yKZhVf>

Retsinformation og eksportbekendtgørelsen, fødevarer:

www.bit.ly/1vzdej7

Link om eksport af økologiske fødevarer:

www.bit.ly/1BvyH4R

Kontaktformular, spørgsmål til Fødevarestyrelsen:

<http://bit.ly/12m1ZE1>

**NaturErhvervstyrelsen
Kundevejledningen**
Tlf.: 33 95 80 00
www.naturerhverv.dk

Normale åbningstider:
Mandag-torsdag fra
9.00-16.00
Fredag 9.00-15.00

Information om eksport af planteprodukter:

www.bit.ly/1Gdwedx

**Registrering som eksportør og bestilling af plantesundhedscertifikat
("Vejledning og blanketter"):**

www.bit.ly/1w8qC2O

Retsinformation og eksportbekendtgørelsen, planter og planteprodukter mm.:

www.bit.ly/1seTu4l

Link om eksport af økologiske produkter:

www.bit.ly/1D2yjwv

Link til Udenrigsministeriet og ambassader:

www.bit.ly/1zIBS5p

Link til Eksportrådet:

www.bit.ly/1w8rVP7